

PRITARTA

Kauno miesto savivaldybės tarybos

2019 m. lapkričio 23 d.

sprendimu Nr. T-350

PATVIRTINTA

Kauno lopšelio-darželio

„Pagrandukas“ direktoriaus

2019 m. _____ d.

įsakymu Nr. _____

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „PAGRANDUKAS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Kauno lopšelis-darželis „Pagrandukas“ - Kauno miesto savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Paskirtis: ikimokyklinio ugdymo grupės įstaiga - lopšelis-darželis.

Tipas: ikimokyklinio ugdymo mokykla.

Mokymo forma : dieninė

Mokymo kalbos: lietuvių

Adresas: V. Krėvės pr. 58, LT – 50459, Kaunas.

Telefonas: (8 37)314 202, (8 37) 314 180

Elektroninis paštas: darzelis@pagrandukas.kaunas.lm.lt

Internetinė svetainė: <http://www.ldpagrandukas.lt>

Vaikai ir jų poreikiai

Kauno lopšelis-darželis „Pagrandukas“ vykdo neformaliojo švietimo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) programas. Savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo ir kitais įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos teisės aktais. Ikimokyklinio ugdymo(si) programa atliepia Kauno lopšelio-darželio „Pagrandukas“ strateginio plano 2019–2021 metų nuostatas, Valstybės švietimo strategijos 2013–2022 metų nuostatomis ir atliepia Kauno miesto prioritetus. Ikimokyklinio ugdymo programa skirta vaikams nuo 1 iki 5 (6) metų.

Lopšelio-darželio „Pagrandukas“ Ikimokyklinio ugdymo(si) programos metodologija atitinka humanistines pedagogikos principus, metodus ir nuostatas (žmogaus asmenybė unikali, atvira kaitai; vaiko ir suaugusiojo santykiai grindžiami dialogu; vaikas-aktyvus žinojimo, veiklos ir kultūros kūrėjas) ir konstruktyvizmo filosofija, pripažįstant, kad žmogus mokosi sąveikoje su aplinka.

Lopšelyje-darželyje vykdoma skirtingo amžiaus vaikų integracija:

- lopšelio grupėse ugdomi vaikai nuo 1 iki 3 metų amžiaus;
- darželio grupėse ugdomi vaikai nuo 3 iki 5(6) metų amžiaus.
- priešmokyklinėse grupėse ugdomi 6 metų amžiaus vaikai.

Gali būti formuojama ir mišraus amžiaus grupė vaikams nuo 1 iki 5(6) metų. Šiuo metu įstaigoje veikia 14 grupių: šešios lopšelio, šešios darželio ir dvi priešmokyklinio ugdymo grupės. Į grupes integruojami alergiški, specialiųjų poreikių ir negalių turintys (kalbos judėjimo, laikysenos, kiti raidos sutrikimai) vaikai.

Lopšelio-darželio savitumas

Lopšelyje-darželyje sukurtas savitas požiūris į vaiką ir vaikystės sampratą, kuris padėjo pa pamatus ugdymo(si) turinio ir metodų kaitai. Ugdymo(si) procesas remiasi nuostata, kad vaikystės nereikia taisyti. Vaikas - aktyvus savo žinojimo, identiteto, kultūros kūrėjas. Skatinama veikla eksperimentuojant, bandant, atrandant, darant, išvadas. Ugdymo(si) erdvė nėra griežtai apibrėžta. Vaikas žaidžia, kuria ir veikia laisvai judėdamas grupės, įstaigos ar lauko erdvėje. Ugdytiniai diktuoja savo taisykles ir gali išbandyti įvairias saviraiškos formų socialinę vertę bei patvarumą.

Pagrindinis ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaiko gyvenimo ir ugdymo(si) būdas yra žaidimas, kuris stiprina vaiko nuostatą tyrinėti ir mokytis žaidžiant.

Specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių vaikų ugdymo turinys formuojamas vadovaujantis programa, atsižvelgiant į jų individualius poreikius. Ugdymas grindžiamas vaiko pažinimu, individualių ugdymo metodų, formų, priemonių parinkimu. Pedagogas sudaro sąlygas vaikui, turinčiam specialiųjų ugdymo(si) poreikių, ugdytis pagal jo gebėjimus ir galias. Kartu su kitais švietimo specialistais teikia pagalbą įveikiant vaiko ugdymo(si) sunkumus ir plėtojant jo kompetencijas. Tam tikrais atvejais pedagogas, atsižvelgdamas į Vaiko gerovės komisijos ir pedagoginės psichologinės tarnybos specialistų rekomendacijas, sudaro individualią ugdymo(si) programą, pritaikydamas ugdymo turinį vaiko poreikiams.

Lopšelio-darželio grupės dalyvauja tarptautiniuose Erasmus+KA2, Strateginių Partnerystės ir “eTwinning” projektuose. Dalyvavimas šiuose projektuose sudaro sąlygas ugdyti vaikų socialinę ir pažintinę kompetencijas, susipažinti su Europos kultūru, švietimo sistemų įvairove, tobulinti IT panaudojimą ugdymo procese, įtraukiant į ugdymo procesą tėvus ir bendruomenę.

Lopšelis-darželis „Pagrandukas“ 2017 metais pripažintas Sveikatą stiprinančia mokykla. Įgyvendinama sveikatos stiprinimo programa „Pagrandukas-Sveikuoliukas“, sudaromos sąlygos formuoti vaikų teigiamas sveikatos atžvilgiu nuostatas bei sveikos gyvensenos pradmenis, kuriama lopšelio-darželio bendruomenės sveikatai palanki fizinė ir psichosocialinė aplinka, besiremianti darnaus vystymosi principais.

Šiuolaikiškai sprendžiant problemas, neapsieinama be įvairių specialistų bendradarbiavimo darbo komandoje: logopedo, kūno kultūros, meninio ugdymo pedagogų ir visuomenės sveikatos priežiūros specialisto. Pagrindinė kokybiško ikimokyklinio ugdymo sąlyga yra ikimokyklinio ugdymo auklėtojo, meninio ugdymo pedagogų ir kitų pedagogų bei specialistų sąveika. Kūno kultūros, meninio ugdymo pedagogai savo veiklą integruoja į vaikų ugdymo(si) procesą. Pedagogai bei specialistai reflektuoja vaikų ugdymo kokybę bei veiksmingumą, vertina vaikų ugdymosi pasiekimus bei numato tolesnio ugdymo(si) uždavinius.

Pedagogų pasirengimas

Lopšelyje-darželyje „Pagrandukas“ dirba 30 mokytojų (be vadovų). Pedagoginis personalas turi pakankamą kvalifikaciją. Įstaigoje dirbantys ugdytojai išmano, žino ir geba prisitaikyti ugdymo(si) procese ikimokyklinį ugdymą reglamentuojančius dokumentus, įstaigoje taikomų metodų turinį ir metodiką, moka kaupti duomenis apie vaikų daromą pažangą, geba užtikrinti ugdytinių fizinį ir psichologinį saugumą, sudaryti visiems palankias ugdymo(si) sąlygas, geba priimti vaiką tokį, koks jis yra. Siekdami užtikrinti ugdymo(si) kokybę, pedagogai įsivertina savo profesinės veikos kokybę, nustato stipriąsias ir tobulintinas ugdymosi proceso sritis.

Tėvai – svarbiausi vaikų ugdytojai, todėl ugdymo procesas bus efektyvus tik glaudžiai bendradarbiaujant su tėvais (globėjais). Pedagogo ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimas grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir konfidencialumu, įsiklausymu į vienas kito poreikius ir interesus. Siekiama užtikrinti, kad tėvai (globėjai) aktyviai dalyvautų ugdymo procese, vaikų pasiekimų vertinime, sprendimų priėmime, dalytūsi atsakomybe už vaiko ugdymo(si) kokybę. Pedagogas drauge su šeima tariasi ir ieško iškilusių sunkumų sprendimo būdų, ugdymo poveikio vaikui priemonių. Taikomi įvairūs bendradarbiavimo su tėvais (globėjais) būdai - neformalūs tėvų (globėjų) ir pedagogų pokalbiai, tėvai (globėjai) dalyvauja grupės veikloje: kuria ugdymo aplinką, vyksta vaikų ir tėvų (globėjų) vaidinimai, sportinės varžybos, šeimos vakarai, bendros išvykos, talkos, mugės, projektai.

Įstaiga turi nuolatinių partnerių, dalyvaujančių ugdymo(si) procese: Kauno V. Kudirkos viešosios bibliotekos „Berželio“ filialas, Kauno Dainavos policijos komisariatas, Kauno valstybinis lėlių teatras, Lietuvos zoologijos sodas, Respublikinė ikimokyklinio ugdymo kūno kultūros pedagogų asociacija, Kauno VDU Botanikos sodas, Kauno apskrities ikimokyklinių įstaigų dailės

ugdymo tarnyba; bendradarbiaujam ir palaikom ryšius kitomis miesto ikimokyklinėmis įstaigomis („Vaivorykštė“, „Šarkelė“, „Girinukas“, „Kūlverstukas“ ir kt.). Užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir pereinamumą, glaudžiai bendradarbiaujame su mokymo įstaigomis, ypač su Kauno V. Kuprevičiaus progimnazija.

Perspektyva

Perspektyvoje planuojame toliau dalyvauti projekte „Darni mokykla“, skatinant vaikų ir bendruomenės švietėjišką veiklą: atliekų rūšiavime, energijos taupyme, formuojant darnaus vystymosi įgūdžius. Numatome daugiau taikyti IT vaikų ugdymo(si) procesui pajvairinti. Plėsimė ir gilinsimė tarptautinės projektinės veiklos patirtį dalyvaudami tarptautiniuose eTwinning, Erasmus +KA2 projektuose ir sveikatą stiprinančių mokyklų tinkle.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Humaniškumo principas - gerbti vaiką kaip asmenybę; garantuoti jam teisę elgtis ir gyventi pagal prigimtį, asmeninę patirtį ir dalyvauti veiklos planavime ir organizavime. Vaikai skatinami turėti savo nuomonę ir ją reikšti. Tai įgalina į kiekvieną vaiką žvelgti kaip į unikalą vertybę, trokštančią žaisti, pažinti, kurti ir išreikšti save. Taikyti demokratinius ugdymo metodus, skleisti tėvams demokratines, pažangias idėjas, teorijas, nuostatas, atsižvelgiant į šeimos sukauptą patirtį ir vaiko pomėgius.

Integralumo principas – siekti ugdymo(si) turinio vientisumo, lankstumo, integralumo. Plėtoti vaiko visuminį pasaulio suvokimą ir veiklos patirtį. Visos vaiko raidos sritys – fizinė, psichinė, emocinė – yra neatsiejamos.

Individualumo principas – pripažinti kiekvieno vaiko unikalumą ir vertingumą – pažinti vaiką, padėti jam atrasti save, atskleisti jo pajėgumus, privalumus, gebėjimus.

Prieinamumo principas – reikalauja, kad ugdymo turinys, mokomoji medžiaga atitiktų besimokančiųjų gebėjimus ir būtų jiems suprantama.

Darnaus vystymosi principais – diegiant ikimokyklinio amžiaus vaikų sąmoningą požiūrį į aplinkos apsaugą, darnaus gyvenimo įpročius, ugdant ir skleidžiant sveiką mitybą ir gyvenimą.

Pagarbos žmogui principas- gerbti žmogų, jo teises ir laisves, su žmonėmis bendrauti geranoriškai ir pakankamai, nepaisant jų savybių, turtinės ar visuomeninės padėties.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

TIKSLAS – atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius.

UŽDAVINIAI:

- Taikant alternatyvius ugdymo(si) metodus bei priemones, sukurti aplinką, kuri leistų patirti pažinimo džiaugsmą, palaikytų prigimtinių vaiko poreikį domėtis, atrasti, kurti.
- Puoselėti individualias vaiko psichines ir fizines galias, atsižvelgiant į poreikius, galimybes, interesus.
- Ugdyti socialinius, bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius, skatinti vaiko savarankiškumą, iniciatyvą.
- Formuoti supratimą apie aplinkinį pasaulį, mokyti atrasti ir perimti įvairius aplinkos pažinimo būdus, skatinti prigimtinių vaiko poreikį kurti.
- Skatinti vaikų sveikatos stiprinimą, bendradarbiaujant su socialiniais partneriais plėtoti sveikatos stiprinimo formas.
- Ugdyti vaikų kūrybiškumą ir estetiškas nuostatas, skatinti meninę saviraišką ir siekti, kad vaikas išgyventų kūrybos džiaugsmą.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Programos turinys yra orientuotas į 1 – 5(6) metų amžiaus vaikų pasiekimus, jų galimybes bei nuolatinį augimą. Esminės nuostatos ir gebėjimai sugrupuoti į atskiras kompetencijas. Socialinė, sveikatos, pažinimo, komunikavimo ir meninė kompetencijos – visos jos glaudžiai susijusios ir persipinančios, lygiavertės ir vienodai svarbios. Kompetencijos ugdomos integraliai, spontaniškos ir organizuotos vaikų veiklos metu, ne tik grupėje, bet ir renginiuose, sporto varžybose, kelionėse, išvykose, tai pat namuose, šeimoje. Programos turinyje ugdytinios kompetencijos pateikiamos kaip orientaciniai vaiko ugdymo(si) pasiekimai. Pedagogas ugdymo procesą individualizuoja pagal kiekvieno vaiko galimybes.

Į ikimokyklinio ugdymo programos turinį yra integruojami alternatyvaus ugdymo metodai: Suzuki (ankstyvajame amžiuje), etnokultūrinis ugdymas, sveikatos ugdymo programa, prevencinės ir kitos programos.

Nuo 2010 metų vaikų muzikiniai užsiėmimai vyksta taikant Suzuki metodiką. Suzuki metodo filosofija: „Talentas nėra įgimtas, kiekvienas vaikas gimsta su didžiulėmis lavinimo galimybėmis.“ Muzikiniai užsiėmimai pradedami ankstyvajame amžiuje, pasitelkiant tėvus (globėjus/itėvius), bei taikant „motinos kalbos“ metodą (klausymas, mėgdžiojimas, kartojimas, pozityvus paskatinimas).

Įgyvendinant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, siekiama panaudoti etninę kultūrą, kaip vaikų gyvenimo turbinimo, džiuginimo, kūrybos, darnaus sugyvenimo su kitais, tautos patirties perėmimo ir prigimtinių galių atskleidimo šaltinį, paskatinti vaiko susidomėjimą įvairiais papročiais ir tautinio meno rūšimis. Patiems mažiausiems - tinkamiausi tautosakos žanrai yra lopšinės, žaidinimai, trumpos dainos apie gyvūniją. Vyresniems rekomenduojamos nedidelės apimties dainos, vaidybiniai siužetiniai žaidimai, liaudies žaidimai, rateliai, kalendorinių švenčių šventimas, skaičiuotės, garsų pamėgdžiojimai, erzinimai, gyvūnijos apdainavimai, formulinės, šeimos, darbo ir kalendorinės dainos, karinė-istorinė daina.

Tinkamai parinkti ir lanksčiai taikomi ugdymo(si) metodai padeda įgyvendinti ikimokyklinio ugdymo turinį bei siekti numatytų tikslų.

Ugdymo(si) metodai: įvairūs žaidimai, stebėjimas, pokalbiai, problemų sprendimai, išvykos, vasaros stovyklos, projektai (mini, kūrybiniai, probleminiai), spontaniška vaikų veikla, ugdymo(si) veiklos modeliavimas, eksperimentavimas ir kt.

Šie metodai yra intriguojantys, skatinantys vaiko smalsumą, domėjimąsi, norą veikti ir ugdantys problemų sprendimo, mokėjimo mokytis, kūrybiškumo gebėjimus.

Ugdymo(si) aplinka ikimokyklinio ugdymo(si) grupėje yra ugdymo turinio dalis, ji padeda siekti ikimokyklinio ugdymo tikslo. Aplinkoje yra pakankamai įvairių ugdomųjų priemonių, skatinančių aktyvią vaiko veiklą, jo smalsumą, kūrybiškumą. Ugdymo(si) priemonės parenkamos taip, kad atitiktų vaikų amžių, individualius gebėjimus, skatintų kaupti patirtį kiekvienoje ugdymo(si) srityje. Siekiame, kad priemonės būtų funkcionalios ir padėtų tenkinti svarbiausius poreikius (emocinius, judėjimo, pažinimo); pažinti aplinką, tyrinėti, eksperimentuoti, atrasti; skatinti vaiko savarankiškumą ir aktyvumą; tenkinti norą žaisti ir bendrauti su kitais.

Grupės erdvės, kitos patalpos, lauko žaidimų, sporto aikštelės yra patrauklios, saugios, nekenksmingos sveikatai. Įranga ir ugdymo(si) priemonės yra pritaikytos vaikų amžiui. Aplinka ir priemonės yra nuolatos atnaujinamos ir keičiamos. Ypač lauko aplinka atnaujinama naujais įrengimais: kupolu, čiuožyklomis, sūpynėmis, nameliais, laipiojimo įrengimas ir įvairias augalais, gėlėmis. Visa tai suteikia vaikams pažinimo ir judėjimo džiaugsmą.

Ugdymo(si) programos turinys pateikiamas lentelės forma, išskiriant siektinas kompetencijas, esmines nuostatas, ugdytinus gebėjimus, numatant vaikų ugdymo(si) gaires. Turinys pateiktas atsižvelgiant į vaikų amžių: 1-3 m. ir 3-5(6) m.

Ugdytinios kompetencijos (1-3 metų amžiaus vaikams)

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

Ugdymo(si) sritis: savivoka ir savigarba		
NUOSTATA	GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS
Suvokti save	Skiria save ir kitus.	Dalyvaujant ugdytojui žaidžia įvairius žaidimus

kaip atskirą individą.		(žino draugo vardą, atpažįsta save veidrodyje, ieško pasislėpusio draugo, parodo kitiems kiek metukų; rūpinasi savuoju „aš“ ir pan.).
	Pažįstą savo kūną, parodo arba pavadina keletą savo kūno dalių.	Rodo kur yra ranka, koja, akys, ausys, lūpos; Atpažįsta kūno dalis žaisdamas įv. žaislais. Suaugęs žaidina vaiką, varto albumus, nurodo ir įvardina, kas pavaizduota, kas ką veikia.
Ugdymo(si) sritis: emocijų suvokimas ir raiška		
Stebėti ir atpažinti aplinkinių emocijas.	Mylėti ir jaustis mylimam.	Ugdytojas stengiasi suprasti ir padėti vaikui įvardinti, kaip jis jaučiasi, įvardina jo jausmus (kaip jis atrodo linksmas ar liūdnas, piktas ar nelaimingas ir pan). Kartu su vaiku akcentuoja emocijas vartant knygeles ir įvardija, kaip jaučiasi knygutės herojus, kalba apie paties vaiko savijautą, kad suprastų kaip jaučiasi kiti ir kaip jis pats; drauge suranda išeičių, kad pralinksmintų, nuramintų, paguostų draugą (apkabintų, paglostytų, duotų ranką ir pan.). Smagiai krykštauja su kitais vaikais ir reiškia emocijas mimika, žodžiu ir pan. Žaidžia žaidimus, kur reikėtų pasisveikinti/atsisveikinti (gali būti lietuvių l.ž., dainelės ir pan.), pasako „labas“, atsisveikinant pamojuoja ranka.
Ugdymo(si) sritis: santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais		
Mokytis žaisti greta.	Veikia kartu ir greta kitų.	Ugdytojas veikia greta arba kartu su vaiku, kviečia žaisti greta kitų vaikų, pagiria, kad bando susitarti; vaikas keičiasi žaisliukais su kitu vaiku. Svečiuojasi vyresnių vaikų grupėse; suaugusiajam paprašius, gali atlikti savitvarkos darbus.
Padėti vaikams išgyventi krizes.	Pagal savo gebėjimus laikosi elgesio taisyklių.	Atranda tinkamus būdus emocijoms reikšti, kad susidraugautų su "ožiuku". Ugdytojas pasirūpina, kad draudimų būtų nedaug, bet jų būtų laikomasi. Atkreipia vaiko dėmesį į draugiškus veiksmus, pagalbą kitam, aiškinasi gero ir blogo elgesio pasekmes.

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

Ugdymo(si) sritis: fizinis aktyvumas		
NUOSTATA	GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS
Tekinti poreikį judėti.	Atranda savo kūno galimybes.	Mėto, ridena, pagauna kamuolį abiem rankomis. Bėgioja vienas ir drauge su kitais. Pakelia rankas aukštyr ir nuleidžia žemyn, ištiesia į šalis. Eina ant pirštų galų pasistiebes. Pralenda pro tunelius (iš kėdučių, žaislinius

		<p>gyvatukus, po staliukais, pro lankus ir pan.). Važiuoja vaikštyne, triratuku, mašinėlėmis. Laipioja (užlipa laiptais, nulipa ir užlipa kopėtėlėmis, ant kėdutės, čiuožyklos, įlipa į savo lovele ir pan.), šokinėja (kaip paukščiukai, kiškučiai ir pan.). Nušoka nuo saugių paaukštinių. Orientuojasi grupės aplinkoje ir lauke; atranda, kad lauke gali susidurti su daugiau kliūčių, nei grupėje. Išbando lauko inventorių, kad patenkintų judėjimo poreikį ir smalsumą.</p>
Būti nusiteikusiam bendrauti su bendraamžiais.	Geba žaisti kartu su kitais vaikais.	<p>Bėgioja su draugais. Šoka po du, vėliau ratelyje susikibę už rankyčių, juda „traukinuku“ stengdamasis nepargriūti ir nepargriauti draugo. Išbando smagius draugo sumanymus (nušoka nuo čiuožinio abiem kojytėm, šokinėja vienas paskui kitą; čiuožia vienas po kito ir pan.).</p>
Ugdymo(si) sritis: kasdieniai gyvenimo įgūdžiai		
Suaugusiojo padedamas bando įvaldyti savitvarkos įgūdžius.	Jaučiasi gražus ir sveikas.	<p>Prausia veiduką, rankytes. Stebi save veidrodyje nusiprausęs ir susišukavęs. Bando pats apsirengti/nusirengti. Valgo su stalo įrankiais. Pratinasi naudotis puoduku. Jaučia pasitenkinimą savo buitiniu savarankiškumu. Pradedą tvarkyti savo žaidimo vietą.</p>

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

Ugdymo(si) sritis: aplinkos pažinimas, santykiai su aplinka(gamtinė, socialinė kultūra)		
NUOSTATA	GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS
Bando pažinti save ir artimiausią aplinką.	Atkartoja, imituoja aplinkinių veiksmus.	<p>Apžiūrinėja, tyrinėja žaislus, įvairius daiktus. Kartoja, imituoja suaugusiojo veiksmus, kalbą. Domisi bendraamžių veikla, žaidimais; atlieka jau žinomus veiksmus; ugdytojas parūpina kelis tokius pačius žaislus, kad vaikai darytų tą patį, stebėtų, mėgdžiotų vienas kitą, išvengiant konfliktų dėl žaislo.</p>
	Išbando artimiausia aplinką.	<p>Padedamas ugdytojo aktyviai tyrinėja daiktų savybes, ypatumus, ieško naujų veikimų ir veiklos būdų su daiktais. Skiria vieną ir daug. Atranda du čia pat paslėptus daiktus. Teisingai deda vieną šalia kito dėlionių paveikslėlius. Dėlioja paveikslėlį iš kelių dalių; daiktą deda prie tokio pat. Taisyklingai laiko šaukštą, pieštuką, žirkles rankoje.</p>

		<p>Pila skystį iš vieno indo į kitą. Vynioja ir lanksto popierių. Stato bokštą iš kaladėlių (derindamas kaladėles pagal spalvas, pagal formą, dydį); 2 formų/spalvų/dydžių daiktus atsirenka iš daug kitų. Varto knygos lapus. Atitraukia užtrauktuką, bando užsegti (saga) sagas, bando padedamas auklėtojos apsirengti/nusirengti, atpažįsta savo drabužius. Išima ir sudeda daiktus. Ragauja, uosto ir pan.</p>
	Suaugusiojo padedamas bando daiktus sudėti mažėjančia ar didėjančia tvarka.	Žaidžia su piramide, mėgina daiktus sudėti didėjimo ar mažėjimo tvarka; tarpusavyje su draugais matuojasi ugį.
	Suaugusiojo skatinimas domisi gamta, jos reiškiniais, orientuojasi lauko aplinkoje.	<p>Stebisi gamtoje vykstančiais reiškiniais, žiūri pro langą, įvardija, kas vyksta lauke, džiaugiasi lietumi, sniegu. Mėgina pavaizduoti gamtos procesus: vėją, lietų, griaustinį. Žaisdamas ir stebėdamas lauke atranda daiktų, spalvų, garsų įvairovę. Žaidžia su smėliu (stato, griaua, kasa ir pan.). Renka akmenukus, giles, gėles, kaštonus ir pan. Lesina paukštėlius. Stebi vabaliukus, sraigės ir pan.</p>
Siekti orientuotis artimiausioje aplinkoje.	Orientuojasi grupės aplinkoje.	Žino, kur išdėlioti žaislai, įvairūs daiktai, pats juos susiranda, pasiima; savarankiškai kuria žaidimų erdvę, atsirenka žaislus, priemones ir pan.
Atrasti žaidimo džiaugsmą.	Mėgina vystyti žaidimo siužetą.	<p>Juda norėdami paimti, pasiekti, išbandyti žaislus ir daiktus, juos patraukia, pastumia ir stebi kas vyksta. Bando pakartoti pavykusi veiksmą. Stebi ir pamėgdžioja. Modeliuoja veiksmus ir siužetinio žaidimo epizodus.</p>

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Ugdymo(si) sritis: sakytinė kalba, kalbos suvokimas, kalbėjimas		
NUOSTATA	GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS
Kaupti kalbinę patirtį.	<p>Bando pamėgdžioti suaugusių kalbą.</p> <p>Formuojasi foneminė klausa ir garsų tarimas.</p>	<p>Pirmųjų metų gale pradeda tarti pirmuosius garsus. Įdėmiai klausosi suaugusiojo. Atpažįsta artimiausios aplinkos garsus, geba juos pamėgdžioti. Komunikavimui vartoja įvairius garsus ir judesius: daug čiauška, kartoja, mėgdžioja jam tariamus garsus ir skiemenis.</p>

		Džiaugiasi įvairiais garsais ir ritmais (aplinkos garsai sukelia teigiamas emocijas). Vaikas kalba, mėgdžioja suaugusįjį, jo kalbą; kuria savo kalbą.
Stengtis išmokti naujų žodžių.	Jungia garsą ir žodį.	Jungia garsus į skiemenis, o skiemenis į žodžius. Domisi supančia aplinka, paveikslėliais, įvardina matomus objektus. Ne visų fonemų tarimas taisyklingas. Supranta ir greitai mokosi paprastų naujų žodžių. Pradeda mėgdžioti suaugusiojo kalbėseną.
Norėti kalbėti apie tai ką mato aplinkui.	Pavadina artimiausios aplinkos daiktus, objektus ir veiksmus su jais.	Vaikas kalba, apie tai ką mato aplink save; kartoja pavadinimus, domisi jais užduodamais klausimais „kas čia“; veikia su daiktais, juos čiupinėja ir pasako, ką gali su tuo daiktu nuveikti, kaip panaudoti (laukia žodinio paaiškinimo). Ne tik parodo, bet ir žodžiu pasako „ko nori“ pats. Vartoja kelis trumpus žodžius objektų, veiksmų įvardijimui, norų išsakymui. Supranta artimiausios aplinkos daiktų ir reiškinių pavadinimus. Klausosi ir supranta vaikų ir suaugusiųjų kalbą apie artimiausios aplinkos objektus, reiškinius, santykius, reaguodamas kalba, mimika, gestais. Kalba dviejų, trijų žodžių sakiniais apie tai, ką mato ir girdi, kas atsitiko, ko nori. Supranta veiksmų pavadinimus, geba veiksmiais atsakyti į klausimą.
Norėti įvardinti save.	Vadina save vardu, parodo ir pasako apie save bei kitus.	Pasako savo vardą, prisimena kito vardą, vadina draugą vardu. Supranta savo ir artimųjų vardus. Žaidžia žaidimus, kur atranda ką gali nuveikti su rankomis (pirštukų žaidimai), kojomis, akimis (verkia, užsimerkia ir atsimerkia), ausimis(klauso muzikos, dainelių, kalbančiųjų ir pan.), burna (ragauja, skanauja).
Bandyti kalbėti ir klausytis kitų.	Pagal savo galimybes pasakoja ir klausosi kitų.	Dalyvauja pokalbiuose su suaugusiais ir bendraamžiais. Pasakoja apie įvykius, kuriuose dalyvavo, atsako į klausimus. Klausosi kitų pokalbių, skaitomų knygelėlių, domisi pavaizduotais paveikslėliais, klausinėja. Ugdytojas seka pasakas su pirštinėmis, kūginėmis, popierinėmis lėlėmis. Mėgdžioja pasakų skaitymą, klausosi muzikos (pasakos) įrašų, suaugusiojo ar kito vaiko.
Ugdymo(si) sritis: rašytinė kalba		
Pradėti domėtis knygomis, norėti jas vartyti.	Rašytinės kalbos atsiskleidimas.	Pradeda atpažinti mėgstamas knygeles, nori, kad jas jam paskaitytų. Vartinėja knygeles, dėmesį skirdamas ne tik paveikslėliams, bet ir tekstui.

		<p>Pradeda aplinkoje pažinti daiktus matytus knygoje.</p> <p>Reaguoja į skaitomą tekstą.</p> <p>Įvairiais rašikliais keverzoja vertikalias ir horizontalias keverzones.</p> <p>Knygelę varto kartu su suaugusiu ar pasikviečia draugą.</p>
--	--	--

MENINĖ KOMPETENCIJA

Ugdymo(si) sritis: meninė raiška, kūrybiškumas ir estetiškas suvokimas		
NUOSTATA	GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS
Sudaryti sąlygas vaikų spontaniškai veiklai.	Domisi meninių veiklų procesu.	<p>Ugdytojas parūpina, kad vaiko aplinkoje būtų spalvingų įvairių kontūrų formų, estetiniu požiūriu vertingų daiktų (kad vaikas galėtų juos apžiūrėti, išbandyti, pačiupinėti, grožėtis).</p> <p>Veikia (pieštukais, kreidutėmis, gvašu), lipdo (iš tešlos, plastilino, baltojo molio), tapo, stebi ir imituoja ugdytojo veiksmus kerpant ir klijuojant.</p> <p>Ant įvairaus formato popieriaus lapo piešia storu minkštu pieštuku viena spalva, piešia skirtingom spalvom.</p> <p>Išbando piešimą kalkinėmis kreidelėmis ant asfalto.</p> <p>Tapo pirštukais, plaštaka.</p> <p>Štampuoja „bulviniais“ štampukais.</p> <p>Piešia pagal sumanymus.</p> <p>Bando išplauti teptuką, pajauti iš ko jis padarytas.</p> <p>Dėlioja iš įvairių iškirptų formų bei spalvų lapelių.</p> <p>Bando plėšti, glamžyti, susukti/atsukti, lankstyti/išlankstyti popierių.</p> <p>Minko plastiliną, volioja ant lentelės, bando sujungti kelias dalis.</p> <p>Ugdytojo paruošta aplinka leidžia pajauti (paliesti) skirtingų faktūrų medžiagas; drasko popierių.</p> <p>Glamžo popierių bei audinius, vilną, vatą, kerpa, klijuoja, lipdo.</p> <p>Riša, veria, perkiša, (iš)narplioja.</p>
Rodyti norą muzikuoti, girdėti muziką.	Muzikuoja, kuria, improvizuoja.	<p>Reaguoja į muzikos garsus, gyvą dainavimą, balso intonacijas, suklusta, sutelkia žvilgsnį į pedagogo veido, rankų judesius, juos atkartoja.</p> <p>Įdėmiai klausosi muzikos ir aplinkos garsų, mėgdžioja suaugusiojo balso intonacijas, dviejų-trijų garsų melodijas ar daineles.</p> <p>Muzikuoja barškučiais, cypsinčiais žaisliukais, būgneliais, švilpukais medinėmis lazdelėmis, akmenukais, varpeliais ir pan.; žaidžia kartu su kitais.</p>

		<p>Klausosi muzikinių įrašų. klausosi gyvo dainavimo (dainelių, lopšinių, kykavimų, sūpavimo, jodinimų, kutenimo, pirštukų žaidinimų ir pan.). Išreiškia save per judesį. Dainuoja nesudėtingas folklorines, klasikines, lengvai įsimenamas daineles.</p> <p>Su pedagogu žaidžia muzikinius žaidimus, eina rateliu, jų tekstą imituoja rankų, kūno judesiais. Su muzika žingsniuoja, bėga, apsisuka, imituoja gyvūnų judesius.</p> <p>Žaidžia muzikinius žaidimus su parašiotu, skarelėmis, skambančiais maišeliais.</p>
	Išgirsta, atkreipia dėmesį į muziką.	<p>Muzikoje <i>(naudojami SH.SUZUKI metodikos elementai)</i> ugdytojas ir muzikos pedagogas sudaro sąlygas grupėje klausytis muzikos, dainelių.</p> <p>Turi galimybę girdėti įvairaus žanro (lopšines, žaidinimus, ratelius, šokius, skanduotes, skaičiuotes) muziką, įrašų, gyvos muzikos.</p> <p>Dainuojama tyliai- garsiai, melodijos nuotaika linksma – liūdna, tai skatina pažinti balso galimybes, melodijos nuotaikas.</p> <p>Gamtoje, aplinkoje – girdi muzikinius ir nemuzikinius garsus (vandens čiurlenimą; paukščių balsus; mašinų, traukinių garsinius signalus; gyvūnų skleidžiamus garsus).</p>
Judėti skambant muzikai.	Judesiais išreiškia muzikos tempą, nuotaiką.	<p>Klauso muzikos ir priklausomai nuo muzikos tempo, ritmo bando skirtingai judėti; imituoja, kartoja rodomuosius žaidinimo, žaidimo judesius</p> <p>Linguoja, tūpčioja, imituoja, atkartoja aplinkos garsus (stuksena, burzgia), bando sustoti į ratuką.</p> <p>Greitas – lėtas muzikavimas lavina muzikinę klausą. Grodami barškučiais, medinėmis lazdelėmis vaikai atlieka ritminius pratimus, gamtinės medžiagos pagalba bando išgauti muzikinius garsus.</p>

♫-pažymėtas Suzuki metodas.

Ugdytinios kompetencijos (3-5 metų amžiaus vaikams)

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

Ugdymo(si) sritis: savivoka ir savigarba		
NUOSTATA	GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS

Domėtis ir vertinti save teigiamai.	Suvokia save, kaip atskirą asmenybę, žino savo vardą, pavardę, gyvenamą vietą.	Tyrinėja save, tyrinėja savo bei kitų žmonių panašumus ir skirtumus; domisi šeimos, grupės gyvenimu. Pratinasi rūpintis savo išvaizda, puošiasi, pastebi suteptus rūbus. Žino savo vardą, pasako kiek metų, įvardija lytį. Pasako, ką mėgsta, ko nori, kur gyvena.
Ugdymo(si) sritis: emocijų suvokimas ir raiška		
Domėtis ir stengtis suvokti savo bei kitų emocijas jausmus.	Atpažįsta, įvardija ir mėgina suprasti savo ir kitų savijautą, emocijas.	Įvardina savo ir kitų jausmus bei emocijas žaidimo, konflikto metu. Įvardina ir skiria teigiamas ir neigiamas emocijas. Pyktį, agresiją reiškia socialiai priimtiniu būdu (būdus, metodus* ir emocijų reiškimo formas parenka auklėtoja, remdamasi grupės taisyklėmis ir susitarimais su vaikais).
Stengtis sutelkti dėmesį, būti kantriam, valdyti emocijų raišką ir elgesį.	Sugalvoja tinkamą problemos sprendimų būdų.	Vaikas susiklosčiusias aplinkybes vertina kaip palankų, draugišką elgesį. Drąsiai ir saugiai bendrauja bei įsitraukia į bendraamžių ir suaugusiojo žaidimus. Drąsiai išsako savo nuomonę, iškilus konfliktui, priimant sprendimus.
Ugdymo(si) sritis: santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais		
Geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.	Bendrauja su suaugusiais, perima tautos kultūros vertybines nuostatas.	Stebi suaugusiųjų veiksmus (elgesį prie stalo, tarpusavio pagarbą, dėmesį vyresnio amžiaus žmonėms, duonos gerbimą bei maisto vertinimą ir pan.). Klauso paaiškinimų, senolių perduotos išminties (patarlių, priežodžių, pasakėčių). Išbando naujus veikimo bei elgesio būdus, perima ir pritaiko juos atitinkamai situacijai.
Nusiteikti geranoriškai bendrauti, bendradarbiauti su bendraamžiais.	Gyvena greta kitų- bendrauja, bendradarbiauja su bendraamžiais.	Žaidžia ar veikia su vienu ar keliais vaikais. Mėgina bendrai kurti, tyrinėti. Kartu su draugais kuria žaidimo taisykles bei jų laikosi. Bendradarbiauja su draugais, suaugusiais; žaidžia: laisvai, išradingai, nebijodamas keisti, daryti savaip. Pats sumano, planuoja ir organizuoja žaidimą, kitokią pasirinktą veiklą. Žaidžia vaidmeninius žaidimus. Modeliuoja konkrečiose bendravimo situacijose. Laikosi tam tikrų elgesio normų. Ieško problemų sprendimų būdų. Tyrinėja ir kūrybiškai įgyvendina įvairias, netikėtas idėjas.
Didžiutis savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.	Aktyviai domisi pasauliu.	Vaikas smalsauja, klausinėja draugų, suaugusių, tyrinėja aplinką, eksperimentuoja su daiktais, naudoja daiktų pakaitalus. Bendrauja su įvairiais žmonėmis išvykų metu,

		<p>grupės ar bendruomenės šventėse. Bendrauja su kitų vaikų šeimos nariais. Į grupę atsineša ir perkelia savo šeimos teigiamą patirtį: žaidimus, pomėgius, tradicijas.</p>
<p>Jausti kūrybinę laisvę, spontaniškai improvizuoti bei pajusti kūrybos džiaugsmą.</p>	<p>Kuria žaidimo aplinką, geba improvizuoti, įsijausti į personažą.</p>	<p>Stato, konstruoja iš įvairių detalių reikiamą žaidimui aplinką. Imituoja sudėtingus žmonių santykius ir visuomenines - socialines gyvenimo situacijas (teatrą, vestuves, parlamentą, karą ir pan.).</p>
<p>Domėtis ir gėrėtis supančia aplinka ir pajusti jos grožį.</p>	<p>Supranta literatūros kūrinio, dainelės nuotaiką, grožisi aplinka, meno kūrniais.</p>	<p>Mėgdžioja, perima elgesio modelį, charakterį, išvaizdą žaidimuose iš žinomų kūrinių herojų; įsijaučia į patinkančio veikėjo nuotaiką; savaip analizuoja, kalba, vertina personažus.</p>
<p>Stengtis tyrinėti artimiausią aplinką.</p>	<p>Orientuojasi įprastoje aplinkoje.</p>	<p>Stebi, tyrinėja, mėgdžioja, vaizduoja grupės, šeimos, bendruomenės gyvenimą. Siūlo savo sprendimus ir idėjas (kur laikyti žaislus, kaip papuošti grupę ir pan.). Įvairiai veikdamas išbando grupės, salės, darželio kiemo ar kitą erdvę, saugiai joje jaučiasi. Įvardina savo gyvenamą vietą (namo nr. arba gatvės pavadinimą, buto numerį arba namo aukštą, miestą ir pan.).</p>
<p>Domėtis kas nauja, naujomis veiklomis.</p>	<p>Pagal savo pomėgius pasirenka veiklą, ją plėtoja, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą.</p>	<p>Mėgtą kūrybiškai žaisti, siūlo žaidimo idėjas. Drąsiai spėja, bando, klysta ir taiso klaidas. Randa reikiamą informaciją įvairuose šaltiniuose.</p>
<p>Siekti būti bendruomenės nariu, matyti ir užjauti esanti šalia.</p>	<p>*Laikosi susitarimų, grupės taisyklių jaučia vienas kito artumą, bei dėmesį.</p>	<p>*Grupės aplinka tvarkosi visi vienu metu, tam skiriama itin daug laiko ir dėmesio. *Vaikai su auklėtoja sveikinasi rankos paspaudimu. *Rato žaidimo metu dažnai minimi vaikų vardai. Prieš svarbiausias veiklas (valgį, grupinius žaidimus) vaikai kviečiami susikaupimo ir rimities akimirkos. Kasdieninėje situacijoje tinkamu būdu išsako savo nuomonę suaugusiam ir bendraamžiui. Suvokia savo veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>
<p>Domėtis aplinka, bebijoti išbandyti naujoves.</p>	<p>Domisi naujovėmis, svarsto, kelia įvairius klausimus.</p>	<p>*Organizuojama kuo daugiau ekskursijų, išvykų, kad būtų sudarytos sąlygos vaikams domėtis aplinka, naujovėmis. Vaikai nebijo klysti ir vėl mėginti viską iš naujo. Vaikai kartu su pedagogais diskutuoja, svarsto, kelia įvairius klausimus.</p>
<p>Norėti išgyventi emocines būsenas.</p>	<p>Jaučia savo ir kito emocines būsenas, nuotaikas, bando parodyti užuojautą.</p>	<p>*Kuriamos aplinkybės padedančios vaikams išgyventi kuo įvairesnes emocines būsenas: džiaugsmą, nuostabą, dėkingumą, atjautą.</p>

*-pažymėti Valdorfo pedagogikos elementai taikomi mūsų programoje.

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

Ugdymo(si) sritis: fizinis aktyvumas		
NUOSTATA	GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS
Norėti džiaugsmingai judėti.	Eina, bėga, ropoja, lipa, šokinėja išlaikydamos pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus; išlavėjusi smuklioji motorika.	Stovėdamas, sėdėdamas atlieka įvairius judesius kojomis bei rankomis. Ištiestomis rankomis pagauna kamuolį. Eina pakaitiniu ar pristatomu žingsniu, aukštai keliant kelius, atliekant judesius rankomis, judant. Eina ratu, gyvatėle, atbulomis, šonu. Bėga suoleliu, įkalnėn, nuokalnėn. Šokinėja ant vienos kojos judant pirmyn, šoka į tolį. Važioja dviračiu.
Norėti save išreikšti per judesį.	Moka išreikšti save judesiu.	Laisvai juda, šoka, improvizuoja skambant muzikai, žaidžiant šešėliams ir šviesai; atlieka judesius su lazdelėmis, juostelėmis, lankais, kamuoliais. Žaidžia judrius žaidimus. Sportuoja, šėlsta ir tuo pačiu pajaučia kaip gerėja savijauta. Pagal poreikį kaitalioja judrią ir ramią veiklas.
Ugdymo(si) sritis: savireguliacija ir savikontrolė		
Domėtis savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta savo emocijas, jausmus, įvardina jų priežastis, keičia savo elgesį.	Pavadina pagrindines emocijas, atpažįsta emocijas pagal veido išraišką. Jausmus, tinkamai į juos reaguoja, jausmus išreiškia mimika ir žodžiais. Beveik neklysdamas iš veido mimikos, balso nustato, kaip jaučiasi kitas ir tinkamai reaguoja.
Nusiteikti įveikti baimes.	Įveikia baimes, stebėdami vieni kitus.	*Pedagogo padedami, vienas kitam rodydami pavyzdžiu, stebėdami vienas kitą įveikia baimes (aukščio, tamsos ir kt.) Skaitomos terapines pasakos.
Ugdymo(si) sritis: kasdieniai gyvenimo įgūdžiai		
Norėti įvaldyti sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.	Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitarnos veiksmus, prižiūri savo išvaizdą.	Savarankiškai prausiasi su muilu rankas ir šluostosi rankšluosčiu. Savarankiškai naudojami tualetu, pasinaudojęs plauna rankas. Dažniausiai taisyklingai naudoja visus stalo įrankius; tvarkingai valgo. Savarankiškai apsirengia, nusirengia ir nusiauna batus. Suaugusių padedamas pasirenka drabužius ir avalynę pagal orus. Dažniausiai savarankiškai tvarko stalą, žaidimo vietą. Varto knygeles, kalbasi su suaugusiu ir išsiaiškina kas yra higienos normos.
	Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.	Stengiasi saugoti save. Savarankiškai ar priminus laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių.

		<p>Stebint suaugusiam saugiai naudojasi ugdomajai veiklai skirtais aštriais įrankiais.</p> <p>Laikosi saugaus elgesio taisyklių žaidžiant grupėje, darželio kieme, miške, prie vandens; kalbasi ir diskutuoja su draugais ir suaugusiais kaip reikia elgtis pasiklydus; patys kuria saugaus elgesio taisykles. Auklėtoja supažindina su saugaus eismo, naudojimosi buitine chemija, vaistais taisyklėmis.</p> <p>Numato vaikų elgesį susidūrus su nepažįstamais žmonėmis, kai nepažįstamieji galimai turi blogų ketinimų vaiko atžvilgiu.</p>
	Stebi supančią aplinką.	<p>Vaikas nori augti sveikas ir saugus, vengia rizikingo elgesio, pavojingų medžiagų; sveikatai pavojingose situacijose vaikas renkasi sveikata palaikančius sprendimus (pvz., vietoj "Kokakolos" skatinamas rinktis sultis, vietoj traškučių – riešutus, vietoj televizoriaus - žaidimus).</p> <p>Išmokyti pasakyti <i>ne</i> kenksmingoms medžiagoms (chemikalams, vaistams, tabakui, alkoholiui).</p>
	Supranta triukšmo žalą aplinkiniams.	Bendrauja ramiu tonu su bendraamžiais, sudrausmina kitus garsiai kalbančius, vertina draugų bendravimą; žaidžia įvairius tylos žaidimus.
Rūpintis savo aplinkos švara ir tvarka.	Padedamas suaugusiųjų ar savarankiškai susitvarko grupės, aikštelės aplinką.	<p>*Kuriamas ir nuolat palaikomas malonus ir jaukus grupės mikroklimatas.</p> <p>*Tvarkosi grupės aplinką, prižiūri augalus, augintinius.</p> <p>Lauke prižiūri savo aikštelę (grėbia lapus, kasa sniegą ar smėlį, šluoja).</p>
Norėti judėti, patirti judėjimo džiaugsmą.	Vaikai spontaniškai juda, žaidžia liaudies, judriuosius žaidimus.	*Noriai ir džiaugsmingai juda. Priemonės pagamintos iš natūralios gamtinės medžiagos. Vaikams sudaroma galimybė žaisti judrius žaidimus, akcentuojami –lietuvų liaudies žaidimai.

*-pažymėti Valdorfo pedagogikos elementai taikomi mūsų programoje.

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

Ugdymo(si) sritis: aplinkos pažinimas, santykiai su aplinka (gamtinė, socialinė kultūra)		
NUOSTATA	GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS
Norėti pažinti bei suprasti save bei aplinkinį pasaulį, džiaugtis	Stebi supančią aplinką, gamtos reiškinius, socialinę aplinką, domisi technika.	<p>Visomis jauslėmis tyrinėja aplinką.</p> <p>Klausinėja augalų, gyvūnų pavadinimų, jų gyvenimo būdo.</p> <p>Varto enciklopedijas, knygas.</p> <p>Stebi aplinkoje augalus, gyvūnus, žmones.</p> <p>Vaizduoja aplinką įvairiomis dailės priemonėmis.</p>

sužinojus ką nors nauja.		Patiria, bando įvairius pasaulio pažinimo būdus pasitelkdamas savo pojūčius: uosto, klauso, stebi, liečia, ragauja.
Stengtis pažinti, saugoti gyvąją gamtą; justti pagarbą gyvybei.	Stebi reiškinius, tikrus gyvūnėlius, (augintinius) jų elgseną.	*Žaisdami žaidimus mėgdžioja gyvūnų elgesį, skleidžiamus garsus. *Sudaromos sąlygos stebėti tikrus gyvūnėlius (augintinius) jų elgseną. Pasivaikščiavimo metu pastebi gamtoje vykstančius reiškinius. *Renka įvairia gamtinę medžiagą, kurią panaudoja meninės veiklos metu, tvarko ir nuolat papildoma „Metų laikų stalą“. *Tyrinėja įvairias gamtines medžiagas, randa jų santykius. Skaičiuoja, klasifikuoja daiktus. Orientuojasi erdvėje, naudoja sąvokas (už, po, prieš, pirmyn, atgal).
Ugdymo(si) sritis: tyrinėjimas, informacijos paieška, mokėjimas mokyti		
Būti smalsiam, domėtis viskuo kas vyksta aplinkui.	Tyrinėja aplinką, renka informaciją įvairiais būdais.	Sėja, augina ir stebi augalus, stebi jų kaitą; žaidžia su smėliu; atranda vandens būsenas; tyrinėja spalvų pasaulį; stebi natūralius gamtos pokyčius ir reiškinius; turi sąlygas eksperimentuoti.
Nusiteikti tyrinėti aplinkos daiktus, jų ryšius ir santykius.	Mąsto, pastebi elementarios logikos seką.	Grupuoja lygina, skaičiuoja įvairius daiktus; įvardina daiktų panašumus ir skirtumus. Skiria daiktų spalvą ir formą, dydį, dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje, pastebi Laiko tėkmės požymius. Žaidžia stalo žaidimus. Žiūri į paveikslėlį ir nurodo „trūkumus“. Kelia probleminius klausimus („Kas būtų jei žemėje nešviestų saulė?“ ir pan.). Pastebi, kas sekamoje pasakoje ne taip; klausosi klaidinančių pasakų.
Pajausti kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos, bei kūrybos džiaugsmą.	Įsivaizduoja, fantazuoja.	Kuria pasakos pabaigą, keičia pasakos personažus. Pasakoja išgalvotas istorijas, tačiau suvokia, kad tai fantazija. Žaidžia įsivaizduodami kas nors esantys.
Ugdymo(si) sritis: skaičiavimas ir matavimas		
Nusiteikti pasaulio pažinimui naudojant skaičius ir skaičiavimus, domėtis rašytiniais ženklais ir simboliais.	Domisi skaičiais ir raidėmis.	Skaičiuoja; atpažįsta skaitmenis; gali jais pažymėti daiktų grupę. Žaidžia žaidimus kur reikia skaičiuoti. Pastebi skaičius, užrašus. Kopijuoja raides. Rūšiuoja skaičius ir raides. Užrašo savo vardą. Keverzoja rašytines raides.
Domėtis tuo, kas nauja,	Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą,	Mėgsta žaisti, siūlo žaidimus. Norėdamas ką išmokti pasako, ko nežino ar dėl ko

neišbandyta.	ją plėtoja, po to pratęsia, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos.	abejoja. Laiko save mokiniu, atradėju, drąsiai ieško atsakymų į klausimus, rodo iniciatyvą iškeliant ir sprendžiant problemas.
Ugdymo(si) sritis: iniciatyvumas, atkaklumas		
Norėti dirbti ir tyrinėti.	Aktyviai dalyvauja darbinėje veikloje.	*Kartu su suaugusiais aktyviai dalyvauja darbinėje veikloje: tvarko, valo, šluoja. Darbo eigoje sudaromas sąlygos įvairių medžiagų (smėlio, žemės, vandens) savybių stebėjimui ir tyrinėjimui.
Norėti dalyvauti šventėse.	Dalyvauja įvairių švenčių pasiruošime.	Dalyvauja kartu su pedagogais įvairių švenčių pasiruošime. *Vaikams akcentuojamas kalendorinių švenčių cikliškumas, pasirengimas joms bei šventimas. Formuojamas kalendorinių metų ritmo suvokimas.
Stengtis gaminti patiems maistą.	Valgo sveiką maistą, geba nusakyti produktų savybes.	Domisi sveiku maistu. *Kartą į mėn. įsigijus produktų gaminamas maistas. Nusako maisto produktų savybes (skonį, kvapą, būseną, formą, spalvą).

*-pažymėti Valdorfo pedagogikos elementai taikomi mūsų programoje.

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Ugdymo(si) sritis: sakytinė kalba, kalbos suvokimas, kalbėjimas		
NUOSTATA	GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS
Nori taisyklingai kabėti ir suprasti ką sako kitas.	Taisyklingai taria visus garsus.	Artikuliacinio aparato tobulinimas (su suaugusiu ar logopedu daro artikuliacinio aparato pratimus, atsižvelgiant į atskirų garsų tarimo trūkumus). Taisyklingai taria garsus pamėgdžiodamas suaugusį ir jo kalbą: dainuoja daineles, žaidžia žaidimus, kuria savo kalbą. Vienu ar kelias žodžiais atsako į klausimus, pats klausia. Žaidžia garsais ir žodžiais.
	Foneminė klausia.	Išgirsta žodžius, kurie panašiai skamba, bet turi skirtingą reikšmę. Skiria aplinkos garsus ir geba juos pamėgdžioti. Gebą išskirti garsą iš garsų sekos arba iš nurodytų žodžių (pvz.: vaikai ploja rankomis tuomet kai išgirsta nurodytą garsą ar išgirdus žodyje nurodytą garsą pakelia kortelę su tuo garsu).
Pajausti kalbinės raiškos džiaugsmą.	Kalba su suaugusiais ir vaikais, laisvai reiškia savo išgyvenimus, mintis, patirtį.	Kalba pats sau, kalba kitam, klausinėja. Pasakoja, ką matė, girdi, jaučia. Būdvardžio ir daiktavardžio derinimas. Skaitvardžio ir daiktavardžio derinimas. Taisyklingas prieveiksmio vartojimas (šiandien, ten). Supranta apibendrinamuosius žodžius (medžiai, indai ir pan.). Deklamuoja trumpus eilėraščius, atkartoja

		<p>pasakas, atpasakojimus.</p> <p>Geba tiksliai apibūdinti daiktus, juos palyginti su kitais daiktais (pvz.; mažas kaip nykštukas).</p> <p>Pasakoja, kalbasi apie matytus filmukus, televizijos laidas, žaidimus.</p> <p>Sakytinėje kalboje vartoja būdvardžius.</p> <p>Kalba natūraliai atliepdamas bendravimo situaciją.</p> <p>Kalba išplėstiniais, sudėtiniais sakiniais.</p> <p>Kasdieninėje kalboje vartoja 3-4 skiemenų žodžius.</p> <p>Kuria ir pasakoja įvairius tekstus, mįsles, istorijas.</p> <p>Kalba apie savo patirtį, norus, svajones.</p>
Stengtis ugdyti pagarbą knygai.	Jaučia gimtosios kalbos grožį ir normas.	<p>Žaidžia kalba: kuria naujus žodžius, posakius, vartoja vaizdingus posakius, palyginimus.</p> <p>Pastebi draugų netaisyklingą kalbą ir ją pataiso.</p> <p>Žino ir pasako kitiems mįsles, priežodžius, patarles, supranta kai kurių patarlių, priežodžių prasmę, paaiškina juos.</p> <p>Domisi lietuvių tautos pasakomis.</p>
Domėtis skaitymu, raidėmis.	Pagal savo galimybes pasakoja ir klausosi kitų.	<p>Geba sukaupti dėmesį ilgesnių tekstų klausymui.</p> <p>Klausosi įvairaus turinio tekstų apie aplinką, įvairius įvykius, reiškinius (publicistinių, enciklopedinių, informacinių), klausosi gyvai, įrašų.</p> <p>Klausydamas skaitomo ar pasakojimo teksto, klausinėja.</p> <p>Pasakoja, kalbasi apie matytus filmukus, televizijos laidas, žaistus žaidimus.</p> <p>Seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas, kuria įvairias istorijas, eilėraštkus, inscenizuoja.</p> <p>Kuria ir pasakoja įvairius tekstus, mįsles, humoristines istorijas deklamuoja savo sukurtus kūrinėlius, žaidžia prasmingais ir beprasmiais žodžiais, bando juokauti, kalba „ateivių“ kalbomis, „užsienio“ kalbomis.</p>
Ugdymo(si) sritis: rašytinė kalba		
Norėti atskleisti poreikį skaityti ir rašyti.	Tenkina poreikį skaityti ir rašyti.	<p>Domisi skaitymu.</p> <p>Vaizduoja, kad „skaito“ knygą kuri jam buvo skaityta.</p> <p>Pasakoja knygelių paveikslėlius, įvardija įvairių objektų ir veikėjų bruožus, veiksmus.</p> <p>Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius simboliu.</p> <p>Geba sieti paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos pavadina.</p> <p>Domisi abėcėlės raidėmis.</p> <p>Supranta, kad kai kurios raidės turi savo pavadinimą ir specifinę grafinę raišką.</p> <p>Pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide.</p>

		„Iliustruoja“ pasakas, pasakojimus, istorijas, filmukus. Supranta, kad garsas siejasi su raide, o raidės sudaro žodį.
Domėtis, norėti įsiminti lietuvių liaudies tautosaką.	Pasakoja, seka, deklamuoja, meną, dainuoja lietuvių liaudies tautosaką.	*Seka ir kuria įvairias pasakas. Rato žaidimuose naudoja lietuvių liaudies tautosaką. Žino lietuvių liaudies tautosaką – mįslių, žaidimų, pasakų, dainų. Ritmiškai kartojant žodžius, įsimenant mintinai eilėraščius, frazes, žodžius lavinama vaiko atmintis. *Pasakoja apie įvykius susiedami tai su žmonėmis, gamtos reiškiniiais.
Domėtis pirštų ir gestų galimybėmis.	Naudoja pirštų ir gestų žaidimus.	*Itin dažnai naudojami pirštų ir gestų žaidimai (kurinių turinys atvaizduojamas pirštų/rankų gestų pagalba, susikuria savus daiktų, žodžių simbolius, ženklus). Sukuria savus daiktų, žodžių simbolius, ženklus.

*-pažymėti Valdorfo pedagogikos elementai taikomi mūsų programoje.

MENINĖ KOMPETENCIJA

Ugdymo(si) sritis: meninė raiška		
NUOSTATA	GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS
Jausti meninės raiškos džiaugsmą.	Atranda spalvų pasaulį.	Ugdytojas sudaro sąlygas įgalinančias išbandyti įvairias technikas: spalvų liejimą (ant šlapio, sauso, glamžyto popieriaus); dviejų spalvų liejimą; tapymą įvairiomis spalvomis. Ugdytinis įvardina pagrindines spalvas. Bando tapyti tai viena, tai kita ranka, eksperimentuoja. Reiškia spalvomis literatūros kūrinių, muzikos, savo nuotaiką; stebi gamtą; įvardija metų laiką. Piešia šiltom ir šaltom spalvomis; naudoja ir atranda įvairių spalvų atspalvius; mėgina derinti spalvas kurdami raštus.
Aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	Atranda ir naudoja piešimą netradicinėmis priemonėmis.	Išbando įvairias piešimo priemones: pieštukus, kreideles, flomasterius. Piešia pieštuku ant stiklo, šakele ant smėlio; Žaidžia piešdami įvairias linijas. Stebi ir atranda gamtoje linijas - augaluose, medžiuose, gėlėse, debesyse ir pan.

		<p>Žaidžia, eksperimentuoja piešdami linijas; piešia dviem, trim spalvomis kartu, įvairių storių linijas vienu metu; perteikia savo jausmus, įspūdžius, pamąstymus.</p> <p>Kuria savitus piešinius įvairiais taškeliais.</p>
Didžiulis savimi ir savo didėjančiais gebėjimais.	Atranda plokštumines, erdvines daikto formas bei konstrukcijas.	<p>Lipdo iš molio, plastilino, modelino, sniego, sūrios tešlos, šlapio popieriaus.</p> <p>Lipdo ir konstruoja iš kelių nulipdytų detalių; lipdo reljefinį vaizdą ant skirtingo reljefo; išbando įvairius lipdymo būdus.</p>
	Pajaučia ir atranda dažų gamybos galimybes.	<p>Maišo dažus su krakmolu, muilo drožlėmis smėliu ir klijais.</p> <p>Atranda natūralius dažus: piešia šlapio molio, vandeniui ant asfalto, burokėlių sultimis, pelenais, žolėmis ir t.t.</p>
	Atranda dekoratyvinių formų vaizdavimą, komponavimą.	<p>Piešia, karmo įvairias formas, klijuoja.</p> <p>Kuria įvairius vaizdus, dekoratyvines skulptūras, ornamentą.</p> <p>Karmo nesudėtingus karpinius; derina spalvas.</p>
	Atranda popieriaus savybes bei plastiškumą.	<p>Glamžo popierių - atranda formą; lanksto įvairius lankstinius.</p> <p>Formuoja iš šlapio popieriaus įvairius dirbinius.</p> <p>Kerpa popierių įvairiomis žirkklėmis.</p>
Pagarbiai vertinti savo šalies kultūrą.	Jaučia švenčių, tradicijų prasmę, savitumą.	<p>Dalyvauja šventėse, padeda organizuoti jas.</p> <p>Perima tautos tradicijas, atskleidžia save kaip kūrybišką asmenybę.</p> <p>Jaučia kalendorinių švenčių skirtumą pagal šventės nuotaiką.</p>
Pajaučia vaidybinės raiškos džiaugsmą.	Reiškia save inscenizuojant.	<p>Žaidžia susikurtus ar ugdytojo inspiruotus žaidimus; inscenizuoja nesudėtingas gyvenimiškas situacijas su lėlėmis.</p> <p>Gamina paprastas lėlytes vaidinimams; perteikia vaizduojamų personažų „charakterį“; „režisuoja“; vertina veikėją.</p> <p>Perteikia savo emocijas atlikdamas vieną ar kitą vaidmenį.</p> <p>Stebi, vertina kitų vaidinimą ir džiaugiasi draugų saviraiška.</p>
Spontaniškai reikšti savo nuotaiką, idėjas, mintis muzikinės raiškos būdais.	♪ <i>Klausosi ir girdi muziką.</i>	<p>Išgirsta, susidomi muzika, kuri skamba kaip muzikinis fonas (grupėje, salėje ar kt. aplinkoje).</p> <p>Klausosi muzikos, jaučia skirtingą muzikos ritmą, nuotaiką, tempą.</p> <p>Kartoja girdėtų dainių žodžius; organizuoja „koncertus“ grupės draugams.</p> <p>♪ <i>Dainuoja įvairias daineles, vienbalses dainas atitinkančias suvokimą ir dainavimogalimybes; šoka; žaidžia įvairius muzikinius žaidimus.</i></p> <p>♪ <i>Vaidina imituodami įvairius personažus (kaltalioja balsą, toną).</i></p> <p>Atskleidžia save, dainuoja įvairias daineles, šoka.</p>